

Володимир Удовиченіо:

Виступ мера Славутича на Міжнародній конференції

валась із тарифу електроенергії. Питання модернізації комунального сектору піднімалися, але, на превеликий жаль, вони не виконувалися, тому що стан справ в атомній енергетиці на той час був жахливий. Наведу тільки один факт: заборгованість заробітної плати оперативного персоналу ЧАЕС була 3—4 місяці. Тому в кінці 90-х

Моя підготовлена презентація не буде мати сенсу, тому що розмова пішла зовсім в іншому руслі, я б сказав, в політично-суспільному. І, може, це правильно, тому що, не вирішуючи загальних питань, ми ніколи не вирішимо ті завдання, про які сьогодні з вами говоримо. Тому мій виступ буде мати дві складові. В першій я спробую довести вам, що маю право на слово в цій залі, що маю моїми плечами є конкретні результати реформування комунальної сфери. З урахуванням цього у своєму виступі я оприлюдню свої думки — що робити?

Отже, місто Славутич, 2000-й рік, дострокове зняття з експлуатації блоків Чорнобильської АЕС. Вся комунальна сфера міста на той час була в рамках відомства. Ця система працювала і фінансу-

років перед міським головою постав вибір — чи забирати комунальне господарство в комунальну власність, тому що воно розвалювалося на очах, чи вибрати інший шлях, без моральних збитків та втрати здоров'я, а "пальчиком" показувати на державу, на відомство, які нічого не роблять.

Я обрав шлях виживання міста Славутича (гасло на той час: "Славутич приймає виклик долі") і написав одну з перших своїх філософських формул: "Головна політика міського голови — "каналізація" як система соціальних послуг". Те, що всі мери повинні займатися питанням комунального господарства — це №1, бо безпека життя територіальної громади для мене була на першому місці, і повинна стати такою для усіх мерів України.

За цей час практично проведено реформування комунальної сфери, запроваджені найсучасніші форми господарювання. Було зібрано кращий досвід у цілому усвіті та в східноєвропейських країнах зокрема. На сьогоднішній день славутчани вже 6 років не пам'ятають, як працювали ЖЕКи, вони зникли, і я переконаний: проведь сьогодні будь-який референдум (і це демонструють соціологічні опитування), ні за які ЖЕКи славутчани вже більше ніколи не проголосують, бо вони були малоефективні.

Формула, технологія і модель, яка була запропонована в місті Славутичі, — це практично все місто — одне ОСББ, "Місто-ОСББ", в якому 109 багатоквартирних будинків + більше 450 коледжів. Служба єдиного замовника — комунальне підприємство, засновником якого є міська влада, тобто люди, населення територіальної громади, укладають договір на постачання комунальних послуг із єдиним замовником, який має єдиний розрахунковий центр, що дозволяє всі фінансові операції проводити за певним алгоритмом, практично без ручного втручання в цей процес. Це дуже важливо.

Було створене конкурентне середовище, залучено до співпраці приватний сектор, проведені кон-

курси. На конкурсній основі місто розділене на території. Славутич сьогодні експлуатують приватні структури. Той, хто не може витримати конкуренції або не задовольняє людей, сходить з арени, і проводиться повторний конкурс. В цьому накопичений певний досвід. Звернення, розгляд, контроль цих питань — все відпрацьовано, навіть в цій системі, практично без правової основи життєдіяльності сучасного комунального сектору України. Бо єдиний високого рівня правовий документ — Закон України "Про житлово-комунальні послуги", і багато положень з нього не виконуються, тому що навіть в теорії не можна їх виконати.

Чому змодельована така схема? Тому що зрозумів, що об'єднання співвласників в Україні будуть нескоро. Самі люди добровільно не підуть на це з об'єктивних причин, тому що ці причини криються в стані житлового фонду, який має різні якісні рівні. Звісно, там, де він має багато проблем, люди не хочуть брати на себе відповідальність, тому що це для них дуже важко, не розуміючи того, що ніяка держава їм більше не допоможе. Але факт є фактом. Тому ми пішли на цю проміжну, сучасну модель, яка може бути запроваджена в Україні, і, повірте, вона працює.

Місто — одне ОСББ. І як говорив колега з Львова, що в нього з'являються двері, домофони, то сьогодні місто Славутич, порівнюючи з цими розмовами — це вже небо і земля. Славутич живе в зовсім іншому вимірі, з усіма об'єктивними проблемами, які існують. І результат цього — запровадження системи якості комунальних послуг в рамках ISO9001:2008. Місто бере участь в багатьох конкурсах. В минулому році стало переможцем конкурсу лідерів якості серед суб'єктів країн Східної і Центральної Європи, багато років отримує перші призові місця в рамках Всеукраїнського конкурсу з благоустрою. Перше місце завоювало і в цьому році.

А далі що робити? По-перше — треба збагнути філософію ринкових перетворень. Безумовно, до ринкового середовища повинна трансформуватись і комунальна сфера. На превеликий жаль, ми можемо сьогодні констатувати, що в Україні не проведено жодної реформи, і моя філософська формула дуже проста:

"В Україні немає на сьогодні окремих недоліків, в Україні все не так!"

Ця формула написана не для того, щоб когось принизити, а для того, щоб в Україні усвідомили те, що ми нічого не зробили до побудови нових відносин, а працюємо

“Славутичу є чого навчити Україну”

“Ефективний власник житла — крок до європейських стандартів” (м.Київ)

в системі виміру державного управління 30-х років минулого століття, а ми із історії знаємо, які це роки були. Не змінюючи загальну систему суспільних відносин, ми не змінюємо нічого в Україні, і саме головне — рівень і якість життя її громадян.

До цього ж — формула, яка має бути реалізована при реформуванні комунальної сфери, дуже проста взаємодія:

“Держава, органи місцевого самоврядування, населення і приватний сектор”.

Якщо будь-яку складову цієї формули прибрати, ніколи реформа в теорії не може бути успішною. І коли держава перекладає на плечі місцевої влади і мерів весь тягар — це безперспективно, тому що сама проблема — державного рівня, а для того, щоб в цьому пересвідчитись, потрібно просто проаналізувати тариф на теплопостачання.

Уявіть собі тарифну політику в теплопостачанні. Яким чином на теплопостачання впливає міська влада? Хто встановлює ціну на газ, на електроенергію, рівень заробітної плати, рівень цін на обладнання і ремонтний ресурс. Міські влади? Яку б складову не брали, там немає міської влади, одне тільки рентабельність може встановлювати, ту, яка зникає, тому що рівень неплатежів сьогодні високий. І ця система в Україні теж не

відпрацьована, і відповідальність теж не витримує ніякої критики. Ми бачимо, з одного боку, які мільярди винні, а з іншого — неплатоспроможне населення. І саме в тому є проблема.

На мій погляд, ми повинні спочатку навести лад в комунальній сфері, і тоді вийдемо на проблему рівня і платоспроможності населення України, з урахуванням забезпечення свого власного життя і життя своїх дітей — маючи на увазі отримання комунальних послуг.

Що не вирішено найголовніше? Не вирішена де-факто проблема власності в ринковому середовищі. Визнано, що у нас країна з ринковими відносинами, і це велике завоювання. Але вона не ринкова, якщо розглядати кожний сектор народного господарства, в тому числі і комунальний. А власність, коли ми говоримо де-факто не вирішена, а де-юре вирішена Законом “Про приватизацію”.

Люди, приватизуючи квартиру, отримують частку багатоквартирного будинку, але це все не оформлено. Люди не хочуть розуміти, що це їх частка, капітал, які вони повинні достойно утримувати і передавати наступним поколінням. Хоча б щось передати своїм дітям і внукам. В них цього розуміння немає, а держава знаходиться в стороні від цього процесу. Таким чином, з одного боку вона показує, як

начебто піклується за людей, а з іншого — все робить для того, щоб знищити комунальне господарство, тим більш, що зношення обладнання і всіх технологій, які сьогодні існують в комунальному секторі, становить 70—80%. То куди ж ми йдемо, шановні українці?

На сьогоднішній день багато було претензій до міністра. Я вам хочу сказати, що міністерство і сам міністр знаходяться на високому професійному рівні. Це люди, які знають теорію, які пройшли практику, які сьогодні можуть робити реформи. Але, щоб в Україні пройшла реформа, потрібна ще політична воля керівництва держави, його відповідальність. Цього немає, а саме міністерство на чолі з міністром ніколи цього не зробить. І як доказ цього, ми сьогодні бачимо, що державна програма в новій редакції реформування комунального сектору прийнята, разом з тим, для того, щоб вийти на рівень реформування, потрібно ще більше як 110 законодавчих нормативних актів, щоб цей процес пішов. Я вже не кажу про те, що прийняття їх ще треба і реалізувати.

Про що ми можемо, шановні друзі, говорити в цій залі, коли на сьогоднішній день не прийнято Житловий кодекс, і ми живемо за Житловим кодексом Української Радянської Соціалістичної Рес-

публіки. Я думаю, що коментар до цього вести не потрібно.

Тут були заклики до міських голів, до органів міського самоврядування, що вони не зацікавлені в реформуванні. Вони як ніхто зацікавлені! Не може бути сьогодні сучасний мер не зацікавлений в тому, щоб передати житло, передати відповідальність із себе на жителів — власників цих квартир. Це треба бути не зовсім адекватним громадянином. Людей можна переконати, що вони перші повинні бути зацікавлені у реформуванні комунального сектору, коли можна буде впливати на тариф, коли самим можна буде встановлювати тариф на прибудинкову територію і експлуатацію будинку. Але треба взяти на себе відповідальність за свою власність. А цього не вистачає.

Є два варіанти проведення реформ. Перший — класичний варіант, коли в будь-якій державі є еліта, яка підготовлена до того, щоб змінити життя на краще, вона бере на себе відповідальність, очолює реформи і проводить їх, причому “нейтралізує” тих, хто проти реформування. Сьогодні очевидно те, що треба провести реформу усіх суспільних відносин в Україні. А другий варіант — інший: це коли низи вже не можуть більше терпіти і жити в тому середовищі, в якому вони сьогодні знаходяться. Тоді вони є

ініціаторами, вони змінюють владу.

Звісно, моя позиція, щоб ця зміна проходила вся еволюційним шляхом, без війн, без революцій. Але ініціатива може бути знизу. Для того нам всім треба об’єднати зусилля і почати реформування великої держави Україна. Якщо ми розпочнемо це реформування, спільно об’єднаємо зусилля в суспільстві навіть на нашому рівні, ми побачимо через 10—20 років зовсім іншу Україну.

Ви відчули із виступу польського нашого товариша, як провела реформи Польща і на якому рівні сьогодні знаходиться рівень життя поляків. Мені сьогодні прикро, генетично принизливо, що наші польські друзі нас “как пацанов на повороте” обігнали, маючи стартові умови значно гірші, ніж Україна.

Але шанс у нас є. Давайте використаємо його для себе і для майбутніх поколінь.

Дякую за увагу.

Володимир УДОВИЧЕНКО,
міський голова Славутича,
президент ВГО “Клуб мерів”,
представник України
в Конгресі місцевих
та регіональних влад Ради Європи,
доктор економічних наук,
професор